

Piše: Igor Isailović

Zakonske novele

— nova pravila poslovanja

Iz dana u dan sve više napredujemo... To nije samo poznata rečenica iz našeg filma sa kraja šezdesetih, već i stanje našeg pravnog sistema, u kome se naša zemlja nalazi na svom putu kao evrointegracijama. Kao što je bilo reći u prethodnim tekstovima, put ka evrointegracijama popločan je korenitim promenama, koje će biti od najveće koristi upravo nama i privrednicima koji svoju delatnost obavljaju u Srbiji.

Konačno je zakonodavna vlast osetila, ili pritisnuta zahtevima Evropske unije, čiji savez sve više želimo, da je vreme da se neka, očigledno loša zakonska rešenja, moraju promeniti. U toj želji da se dopadnemo Evropi mi, inače ne bismo bili mi, srljamo u krajnost, te donosimo propise kojima se reguliše pitanje rodne ravnopravnosti, kao da živimo u 1910. godini (inače, 08. mart 1910. godine ustanovljen je kao Međunarodni dan žena tj. datum kada je u svim razvijenim zemljama Sveta uspostavljena rodna ravnopravnost, koju mi posle jednog veka želimo da normiramo).

U ovom tekstu ograničićemo se na zakonske novele kojima se, opšta je ocena, pozitivno menjaju pravila poslovanja.

Nova pravila platnog prometa

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o platnom prometu („Sl. glasnik RS“, br. 31/2011, stupio na pravnu snagu 17.5.2011. godine) uveden je jedinstven registar menica i ovlašćenja, te je uveden rok za uplatu pazara, takođe su izvršene još neke promene bitne za privredno poslovanje

Registar menica i ovlašćenja

Izmenama i dopunama Zakona uvodi se registar menica i ovlašćenja (član 47a). Sada će svima biti dostupan uvid u javni registar, tj. svako će

moći da sazna koliko je koji subjekt solventan za poslovanje.

S druge strane, sam postupak prinudne naplate aktiviranjem prava iz menice zavisiće upravo od činjenice da li su menice registrovane u javni registar ili to nije slučaj. Samo će registrovane menice biti relevantne za efikasnu naplatu potraživanja. Ovo je pravi način da se uspostavi davno narušeno načelo pravne sigurnosti privrednih subjekata.

Zahtev za registraciju menice ili ovlašćenja dužnik podnosi svojoj banci, koja izdaje potvrdu o registrovanim menicama ili ovlašćenjima. Registar menica i ovlašćenja je javna knjiga i vodi se u elektronskom obliku, a podaci iz ovog registra dostupni su na veb-sajtu NBS.

Prelaznim odredbama je uređeno da će NBS doneti propis, kojim se uređuju uslovi, sadržina i način vođenja registra menica i ovlašćenja u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a nakon proteka roka od 120 dana od dana stupanja na snagu propisa NBS, prinudna naplata se više neće vršiti na osnovu menica ili ovlašćenja koji nisu evidentirani u ovom registru.

U prelaznom režimu predviđeno je i da se menice i ovlašćenja koji dospevaju na naplatu u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu pomenutog propisa NBS - ne evidentiraju u registru, a

Rok za uplatu pazara

Izmenom člana 32 Zakona utvrđeno je da su pravna lica i fizička lica koja obavljaju delatnost dužna da dinare primljene u gotovom po bilo kom osnovu uplate kod banke najkasnije u roku od sedam radnih dana. Time je izmenjena dosadašnja obaveza uplate pazara istog dana, a najkasnije narednog radnog dana.

prinudna naplata može se vršiti i na osnovu ovih ovlašćenja i menica.

Cesija i asignacija u slučaju blokade računa

Član 46. Zakona izmenjen je na taj način što je ukinuta i do sada predviđena mogućnost da subjekti kojima su blokirani računi izmiruju obaveze cesijom i asignacijom, radi isplate zarada i naknada troškova, kao i drugih primanja i novčanih naknada iz socijalnog programa za zaposlene kojima prestaje radni odnos u procesu restrukturiranja preduzeća i pripreme za privatizaciju, stečaja i likvidacije.

Navedenim članom propisano je i da pravna lica i preduzetnici, čiji su računi u trenutku plaćanja blokirani radi izvršenja prinudne naplate - ne mogu izmirivati novčane obaveze na način utvrđen u tom zakonu, osim ako drukčije

nije utvrđeno zakonom kojim se uređuje poreski postupak. Ovim članom je propisano i da kompenzaciju više nije potrebno evidentirati preko računa, kao transakciju plaćanja između učesnika.

Zaštita korisnika finansijskih usluga

Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga uređuju se prava korisnika finansijskih usluga koje pružaju banke, davaoci finansijskog lizinga i trgovci, kao i uslovi i način ostvarivanja i zaštite tih prava. Odredbe ovog zakona u najvećoj meri odnose se na odredbe ugovora o lizingu i ugovora o kreditu, koji su do sada bili ugovori po pristupu sa najvišim mogućim ovlašćenjima banke, što je sa druge strane dovodilo građane u takozvano „dužničko ropstvo“.

Navedenim propisom konačno je uređeno da ugovorna obaveza mora biti određena, odnosno određiva, a smatra se da je novčana ugovorna obaveza određiva što se tiče njene visine ako zavisi od ugovorenih, promenljivih elemenata, odnosno promenljivih i fiksnih, s tim što su promenljivi elementi oni koji se zvanično objavljuju (referentna kamatna stopa, indeks potrošačkih cena i dr).

Ugovori ne mogu da sadrže upućujuću normu na poslovnu politiku kad su u pitanju oni elementi, koji su navedenim propisom predviđeni kao obavezni elementi ugovora. Među bitnim elementima ugovora propisane su, između ostalog, sledeće odredbe: Ugovor o kreditu sadrži sledeće obavezne elemente:

Visinu nominalne kamatne stope uz određenje da li je fiksna ili promenljiva, a ako je promenljiva – elemente na osnovu kojih se određuje (referentna kamatna stopa, indeks potrošačkih cena i dr.), njihovu visinu u vreme zaključenja ugovora, periode u kojima će se menjati, kao i fiksni element ako je ugovoren; Upozorenje o posledicama u slučaju neizmirivanja obaveza, uslove, postupak i posledice otkaza, odnosno raskida ugovora o kreditu, u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, kao i obaveštenje o uslovima i načinu ustupanja potraživanja u slučaju neizmirenja obaveza; pravo na prigovor i mogućnost pokretanja postupka posredovanja radi vansudskog rešavanja spornog odnosa.

Propisano je, takođe, i tu ćemo se ovom prilikom zadržati, da korisnik ima pravo da odustane od zaključenog ugovora o kreditu, ugovora o dozvoljenom prekoračenju računa, ugovora o izdavanju i korišćenju kreditne kartice, ugovora o lizingu i finansijske pogodbe – u roku od 14 dana od dana zaključenja ugovora, bez navođenja razloga odustajanja.

Sporazumno finansijsko restrukturiranje privrednih društava

Poteškoće u poslovanju privrednih društava, koja često prestaju da postoje usled stečaja, postaje stihijski problem naše privrede. Upravo je to bio razlog da zakonodavac normira poslednju mogućnost za spas pojedinih privrednih društava. Finansijsko restrukturiranje sprovodi se radi ponovnog uređivanja dužničko-poverilačkih odnosa povodom duga,

odnosno potraživanja kojim dužnik i poverioci slobodno raspolažu.

Finansijsko restrukturiranje može se sprovoditi ako u njemu učestvuju najmanje dve domaće ili strane banke u svojstvu poverilaca.

Ugovor o mirovanju dugova predstavlja osnov za obustavu izvršenja u prinudnoj naplati sa računa privrednog društva, u pogledu potraživanja poverilaca koji zaključe taj ugovor, kao i za zabranu pokretanja, odnosno odlaganje izvršenja koje je pokrenuto na predlog izvršnog poverioca koji je zaključio taj ugovor. Propisano je da se institucionalno posredovanje sprovodi pred Privrednom komorom Srbije. Ukoliko poverioci i dužnik postignu dogovor o finansijskom restrukturiranju, finansijsko restrukturiranje se okončava Ugovorom o finansijskom restrukturiranju.

Novi set pravosudnih propisa

Konačno je skupština usvojila i Zakon o javnim beležnicima, kao i Zakon o advokaturi. Više se neće čekati u redovima sudova za overu isprava, već će se, kao u svim civilizovanim zemljama, overa isprava obavljati u kancelarijama javnih beležnika tj. notara. Takođe je izmenjen i Zakon o advokaturi, oko čega je u stručnoj javnosti bilo dosta zamerki, jer je ova oblast normirana, a da nije na adekvatan način konsultovana advokatura, na koju se inače propis i odnosi, kao jednog od tri konstitutivna stupa pravosuđa.▣

Igor Isailović, advokat